

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩι ΑΓΙΩι ΠΑΣΧΑ

Αριθμ. Πρωτ. 289

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τήν ψυχωφελή πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν καί προσκυνήσαντες τά Πάθη καί τόν Σταυρόν τοῦ Κυρίου, ἰδοῦ καθιστάμεθα σήμερον κοινωνοί τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ Αναστάσεως, λαμπρυνόμενοι τῇ πανηγύρει καί ἀναβοῶντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τό κοσμοσωτήριο ἀγγελμα «Χριστός Ἀνέστη»!

Ὅτι πιστεύομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν, ὅτι ἐλπίζομεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι συνδέεται μέ τό Πάσχα, ἀπό αὐτό ἀντλεῖ τήν ζωτικότητα του, ἀπό αὐτό ἐρμηνεύεται καί νοσηματοδοτεῖται. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς Θείας ἀγάπης εἰς τήν ἀγωνίαν καί τήν προσδοκίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί εἰς τήν «ἀποκαραδοκίαν» τῆς συστεναζούσης κτίσεως. Ἐν αὐτῇ ἀπεκαλύφθη τό νόημα τοῦ «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ' ὁμοίωσιν»¹ καί τοῦ «καί εἶδεν ὁ Θεός τά πάντα, ὅσα ἐποίησεν, καί ἰδοῦ καλά λίαν»².

Ὁ Χριστός εἶναι «τό Πάσχα ἡμῶν»³, «ἡ ἀνάστασις πάντων». Ἐάν ἡ πτώσις ὑπῆρξεν ἀναστολή τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρός τό «καθ' ὁμοίωσιν», ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀνοίγεται πάλιν εἰς τόν «ἡγαπημένον τοῦ Θεοῦ» ἡ ὁδός τῆς κατά χάριν θεώσεως. Συντελεῖται τό «μέγα θαῦμα», τό ὅποῖον ἰᾶται τό «μέγα τραῦμα», τόν ἄνθρωπον. Εἰς τήν ἐμβληματικήν εἰκόνα τῆς Αναστάσεως ἐν τῇ Μονῇ τῆς Χώρας, ἀτενίζομεν τόν κατελθόντα «μέχρις Ἰδοῦ ταμείων» Κύριον τῆς δόξης καί καθελόντα θανάτου τό κράτος, νά ἀναδύηται ζωηφόρος ἐκ τοῦ τάφου, συνανιστῶν τούς γενάρχας τῆς ἀνθρωπότητος, καί ἐν αὐτοῖς ἅπαν τό ἀνθρώπινον γένος, ἀπ' ἀρχῆς καί μέχρι τῶν ἐσχάτων, ὡς ἐλευθερωτῆς ἡμῶν ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου.

Ἐν τῇ Αναστάσει φανεροῦται ἡ ἐν Χριστῷ ζωή ὡς ἀπελευθέρωσις καί ἐλευθερία. «Τῇ ἐλευθερίᾳ ... Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε»⁴. Τό περιεχόμενον, τό «ἦθος» αὐτῆς τῆς

¹ Γεν. α', 26.

² Γεν. α', 31.

³ Α' Κορ. ε', 7.

⁴ Γαλ. ε', 1.

ἐλευθερίας, ἡ ὁποία πρέπει νά βιωθῆ ἐνταῦθα χριστοπρεπῶς, πρὶν τελειωθῆ ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ, εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ βιωματική πεμπτουσία τῆς «καινῆς κτίσεως». «Ὑμεῖς γάρ ἐπ’ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις»⁵. Ἡ ἐλευθερία τοῦ πιστοῦ, τεθεμελιωμένη εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, εἶναι πορεία πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν, εἶναι «πίστις δι’ ἀγάπης ἐνεργουμένη»⁶. Εἶναι ἕξοδος ἀπὸ τὴν «Αἴγυπτον τῆς δουλείας» καὶ τῶν ποικίλων ἀλλοτριώσεων, χριστοδώρητος ὑπέρβασις τῆς ἐσωστρεφοῦς καὶ συρρικνωμένης ὑπάρξεως, ἐλπίς αἰωνιότητος, ἡ ὁποία ἐξανθρωπίζει τὸν ἄνθρωπον.

Ἐορτάζοντες τὸ Πάσχα, ὁμολογοῦμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «ἔχει ἤδη ἐγκαθιδρυθῆ, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθῆ»⁷. Ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, τὰ ἐγκόσμια πράγματα ἀποκτοῦν νέον νόημα, ἐφ’ ὅσον εἶναι ἤδη μεταμορφωμένα καὶ μεταμορφούμενα. Τίποτε δὲν εἶναι ἀπλῶς «δεδομένον». Τὰ πάντα εὐρίσκονται ἐν κινήσει πρὸς τὴν ἐσχατολογικὴν τελειώσιν των. Αὕτη ἡ «ἀκράτητος φορὰ» πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἡ ὁποία βιοῦται κατ’ ἐξοχὴν ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει, προφυλάσσει τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ ἀφ’ ἑνός μὲν ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ κακοῦ ἐν αὐτῇ, ἀφ’ ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὴν λήθην τοῦ Κυριακοῦ λόγου «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»⁸, τῆς διαφορᾶς δηλονότι μεταξὺ τοῦ «ἤδη» καὶ τοῦ «ὄχι ἀκόμη» τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλείας, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ θεολογικώτατον «Ὁ Βασιλεὺς ἦλθεν, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, καὶ ἡ Βασιλεία του θά ἔλθῃ»⁹.

Κύριον γνῶρισμα τῆς θεοσδότου ἐλευθερίας τοῦ πιστοῦ εἶναι ὁ ἀσίγαστος ἀναστάσιμος παλμός, ἡ ἐγρήγορσις καὶ ὁ δυναμισμός της. Ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ὡς δώρου τῆς χάριτος ὄχι μόνον δὲν περιορίζει, ἀλλὰ ἀναδεικνύει τὴν ἰδικὴν μας συγκατάθεσιν εἰς τὴν δωρεάν, καὶ ἐνδυναμώνει τὴν πορείαν μας καὶ τὴν ἀναστροφὴν μας ἐν τῇ νέᾳ ἐλευθερίᾳ, ἡ ὁποία ἐμπερικλείει καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀλλοτριωθείσης σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τὴν κτίσιν. Ὁ ἐν Χριστῷ ἐλεύθερος δὲν ἐγκλωβίζεται εἰς «γῆινα ἀπόλυτα», ὡς «οἱ λοιποὶ, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα»¹⁰. Ἡ ἐλπίς ἡμῶν εἶναι ὁ Χριστός, ἡ ἐν Αὐτῷ ὀλοκληρωμένη ὑπαρξις, ἡ λαμπρότης καὶ ἡ φωτοχυσία τῆς αἰωνιότητος. Τὰ βιολογικά ὄρια τῆς ζωῆς δὲν ὀρίζουν τὴν ἀλήθειάν της. Ὁ θάνατος δὲν εἶναι τὸ τέλος τῆς ὑπάρξεώς μας. «Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἡλευθέρωσε γάρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος. Ἐσβεσεν αὐτόν ὑπ’ αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τὸν ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς

⁵ Γαλ. ε’, 13.

⁶ Γαλ. ε’, 6.

⁷ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Αγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις*, μτφρ. Δ. Τσάμη, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 37.

⁸ Ἰωάν. ιη’, 36.

⁹ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, ὁ.π., σ. 99.

¹⁰ Α’ Θεσσ. δ’, 13

τόν Ἄδην»¹¹. Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία εἶναι ἡ «ἄλλη πλᾶσις»¹² τοῦ ἀνθρώπου, πρόγευσις καί προτύπωσις τῆς πληρώσεως καί τῆς πληρότητος τῆς Θείας Οἰκονομίας ἐν τῷ «νῦν καί ἀεὶ» τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ὅτε οἱ «εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς» θά ζοῦν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μετὰ τοῦ Χριστοῦ, «ὀρῶντες αὐτόν καί ὀρώμενοι καί ἄληκτον τὴν ἀπ' αὐτοῦ εὐφροσύνην καρπούμενοι»¹³.

Τό Ἅγιον Πάσχα δέν εἶναι ἀπλῶς μία θρησκευτική ἐορτή, ἔστω καί ἡ μεγίστη δι' ἡμᾶς τούς Ὀρθοδόξους. Κάθε Θεία Λειτουργία, κάθε προσευχή καί δέησις τῶν πιστῶν, κάθε ἐορτή καί μνήμη Ἁγίων καί Μαρτύρων, ἡ τιμὴ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἡ «περισσειά τῆς χαρᾶς» τῶν Χριστιανῶν (Β' Κορ. η', 2), κάθε προᾶξις θυσιαστικῆς ἀγάπης καί ἀδελφοσύνης, ἡ ὑπομονή ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἡ οὐ καταισχύνουσα ἐλπίς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι πανήγυρις ἐλευθερίας, ἐκπέμπουν πασχάλιον φως καί ἀναδίδουν τό ἄρωμα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, δοξάζοντες τόν πατήσαντα θανάτῳ τόν θάνατον Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ἀπευθύνομεν πρὸς πάντας ὑμᾶς, τούς ἐν ἀπάσῃ τῇ Δεσποτεῖα Κυρίου τιμιωτάτους ἀδελφούς καί τὰ προσφιλέστατα τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐόρτιον ἀσπασμόν, εὐλογοῦντες μαζί σας γηθοσύνως, ἐν ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ, Χριστόν εἰς τούς αἰῶνας.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βκα'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Χριστόν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

¹¹ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Λόγος Κατηχητήριος εἰς τὴν ἁγίαν καί λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ἐνδόξου καί σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως*.

¹² Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Ἐπιήθικα*, ΒΕΠΕΣ 61, σ. 227.

¹³ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, Δ', 27 (100), Κείμενον, μετάφρασις, σχόλια Ν. Ματσούκα, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 452.